

Me&JU

ETT MAGASIN FRÅN JÖNKÖPING UNIVERSITY

NUMMER 3 | 2016

LJUS OCH MÖRKER
KONTRASTERNA GÖR OSS TRYGGARE

NYHETSRAPPORTERING MED FLER PERSPEKTIV

**EN NY SORTS
JOURNALISTIK**

HUR VÄRLDEN BLEV RIK
VI HAR TRÄFFAT DEIRDRE MCCLOSKEY

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Vad lämnar du för avtryck?

Ett fotavtryck är något vi lämnar efter oss. Något som finns kvar när vi själva gått förbi.

Sedan några år tillbaka får ordet fotavtryck mig genast att tänka på koldioxid. "Carbon footprint" eller koldioxidavtryck är ett begrepp som hörs allt oftare, och som handlar om hur mycket utsläpp av växthusgaser vi gör oss skyldiga till genom att flyga, äta kött eller köra bil.

På samma sätt associerar många ordet "hållbarhet" med frågor om utsläpp, material och kemikalier. Men det finns andra former av hållbarhet. En av dem är så kallad social hållbarhet, som kan definieras som strävan mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.

Mängden koldioxid i vår atmosfär är inte det enda avtrycket vi lämnar efter oss. Precis som att våra val av färdmedel, mat och annan konsumtion påverkar miljön, lämnar vi också avtryck på människorna vi möter – och till och med på dem vi aldrig möter.

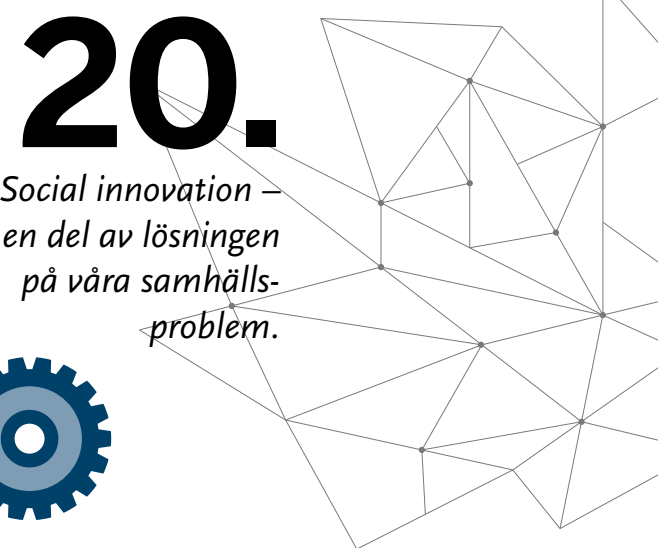
I det här numret kommer vi att ge några exempel på vad social hållbarhet kan vara. Vi berättar om global journalistik, mörkrets betydelse, pedagogik i förskolan och sexuell hälsa. Vi har också intervjuat en känd amerikansk ekonom som utmanar gamla uppfattningar om hur vårt moderna välstånd växte fram.

Men att tänka på hur vi betar oss mot våra medmänniskor, och hur våra val påverkar inte bara miljön utan hur vi kan leva tillsammans, det är inte bara forskarnas eller företagets uppgift. Det ansvaret måste var och en av oss ta. Fundera på vilket avtryck du lämnar efter dig, både idag och om hundra år.

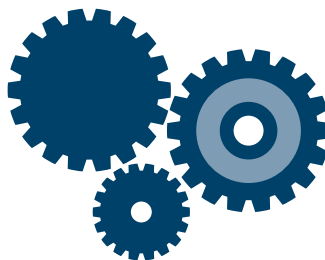
Maria Nordström
Redaktör
maria.nordstrom@ju.se

6.
Socialt hållbar journalistik.

20.
Social innovation – en del av lösningen på våra samhällsproblem.

10.
Idéerna som byggde världen.

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Me&JU är Jönköping Universitys magasin som vänder sig till högskolans vänner, samarbetspartners och intressenter. **Me&JU** utkommer fyra gånger per år. Produceras vid Marknadsavdelningen, Jönköping University. **Ansvarig utgivare:** Helena Zar Wallin, vd Högskoleservice. **Redaktör:** Maria Nordström. **ISSN:** 1104-3687. **Layout:** Maria Jacobsson. **Tryck:** Ark-tryckaren. **Upplaga:** 6 500 ex. **Omslagsfoto:** Maria Jacobsson. **Adress:** Jönköping University, Me & JU, Box 1026, 551 11 Jönköping. **E-post:** press@ju.se **Facebook:** facebook.com/jonkopinguni **Twitter och Instagram** @jonkopinguni **#WeAreJU News in English:** ju.se

8.

Mörker som planeringsverktyg.

4.

Rekordmånga studenter till höstens terminstart.

16.

Forskarfredag i Jönköping.

18.

Nätverk för hållbarhet.

25.

Färgglatt lopp till förmån för Cancerfonden.

Innehåll

- 4. **Notiser** / Ny teknisk bastermin / Rekordmånga studenter.
- 5. **Notiser** / Jönköping University blir KK-miljö.
- 6. **Socialt hållbar journalistik** – en del av något större.
- 8. **Mörker som planeringsverktyg** – för en hållbar framtid.
- 10. **Gästföreläsare Deirdre McCloskey.** Idéerna som byggde världen.
- 12. **Sexuell hälsa** – en förutsättning för social hållbarhet.
- 14. **Kulturella värderingar** och interkulturella möten.
- 16. **Forskarfredag** med forskarmässa, Science Café, After School och Science After Work.
- 18. **JU sustainable.** Nätverk för hållbarhet.
- 20. **Social innovation.** Nya sätt att möta vår tids samhällsutmaningar.
- 22. **Alumnerna My Andersson och Sofia Mild:** Hur arbetar stora svenska företag med hållbarhet?
- 23. **Nytt från Jönköpings Studentkår**
- 24. **Notiser**
- 26. **Ny avhandling:** Forskning som gör ny giutteknik användbar för industrin.
- 27. **Namn och nytt**
- 28. **Rektor har ordet**
- 29. **Aktuellt**
- 30. **Summary in English**
- 31. **Gästkrönikör** / Skolchefsinstitutet.

VÅR VISION

Vi bygger ett internationellt universitet i Jönköping. Vi attraherar väl kvalificerade, uppfinningsrika och företagsamma människor från hela världen. Vi bidrar till ett hållbart välbefinnande i regionen där vi verkar, och banar väg för kunskapsbaserad innovation och företagsamhet.

FLER KAN BLI INGENJÖRER MED NY TEKNISK BASTERMIN

Jönköping University breddar sitt utbud med åtta tekniska basterminer knutna till ingenjörsprogrammen på Tekniska Högskolan.

Tekniska Högskolans nya basterminer riktar sig framför allt till studenter som saknar behörighet, och ger dem möjlighet att läsa en förberedande termin innan de påbörjar ett ingenjörsprogram.

– Det behövs fler ingenjörer, både i Sverige och på den globala marknaden. Det tekniska basåret är redan en av våra populäraste utbildningar. Nu ger vi ännu fler möjligheten att bli ingenjörer eftersom de tekniska basterminerna ger platsgaranti till våra ingenjörsprogram, säger Patrik Cannmo, utbildningschef på Tekniska Högskolan.

NYA UTBILDNINGAR MED START JANUARI 2017

➤ Teknisk bastermin:

Byggnadsutformning med arkitektur

➤ Teknisk bastermin: Husbyggnadsteknik/Väg- och vattenbyggnadsteknik

➤ Teknisk bastermin: Mjukvaruutveckling och mobila plattformar

➤ Teknisk bastermin: Inbyggda system

➤ Teknisk bastermin:

Logistik och ledning

➤ Teknisk bastermin: Sustainable Supply Chain Management

➤ Teknisk bastermin: Industriell ekonomi och produktionsledning

➤ Teknisk bastermin:

Produktutveckling och design

REKORDMÅNGA STUDENTER TILL HÖSTENS TERMINSSTART

Över 4 200 nya studenter antogs till Jönköping Universitys olika program och kurser med start hösten 2016. Av dem är cirka 1 100 internationella studenter från världens alla hörn.

Antalet studenter på Jönköping University fortsätter växa. Totalt har runt 200 fler studenter antagits i år än förra året, och det är internationella studenter som står för den stora ökningen. Inräknat utbytesstudenter kommer runt 1 100 nya internationella studenter till Jönköping University för att plugga i höst.

– Vi ser med glädje och stolthet den ökande skaran studenter som söker sig till Jönköping University. Ökningen är ett kvitto på att vårt arbete med att bygga en attraktiv utbildningsplats och på sikt ett internationellt universitet ger resultat, säger rektor Anita Hansbo.

Antalet internationella studenter som i år antagits till ett flerårigt

program vid Jönköping University är cirka 660, vilket är en ökning med drygt 140 studenter sedan förra året. Den största ökningen står betalande programstudenter från länder utanför Europa för.

Bland de internationella studenter som betalar studieavgift för att läsa i Sverige kommer merparten från Pakistan, Indien, Bangladesh, Kina och Sri Lanka. Programstudenterna från EU kommer huvudsakligen från Tyskland. Utbytesstudenterna, som kommer från högskolans olika partneruniversitet, kommer bland annat från Australien, Brasilien, Thailand, Sydkorea, Kanada, Mexiko, Kazakstan, USA samt ett flertal länder i Europa.

JU:S RODDFÖRENING, JURA, tog tre medaljer i Student-SM i Stockholm i september. Det blev guld i damer 1000 m och två brons i mixed 1000 m.

KK-stiftelsen tecknar 10-årigt avtal med Jönköping University

➔ **I januari 2017 blir Jönköping University en så kallad KK-miljö. I och med det kommer högskolan att kunna bygga en stark och internationellt konkurrenskraftig forskningsprofil med inriktning mot kunskapsintensiv produktframtagning.**

Det 10-åriga avtal som tecknas mellan Jönköping University och Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) ger högskolan möjlighet att mer långsiktigt planera sin forskning tillsammans med sina samarbetspartners.

– Det här är en satsning av stor strategisk betydelse för näringslivet och för vår region. Den för akademien och näringslivet ännu närmare varandra och gör det möjligt för företag att delta aktivt i forskning som är direkt relevant för dem, säger Ulrika Geeraedts, utvecklingsdirektör för Region Jönköpings län.

KK-stiftelsens uppdrag är att stärka Sveriges konkurrenskraft. KK-miljöer är det mest omfattande av stiftelsens program för forskning och kompetensutveckling, och syftar till att utveckla forskningsprofilerade och samproducerande lärosäten. Programmet förutsätter en stark näringslivsmedverkan i forskningsprojekt och andra aktiviteter.

Jönköping University har redan idag många nära samarbeten med näringsliv och offentlig sektor. Dessa sker på flera

olika nivåer i verksamheten – allt från studenters examensarbeten och praktik i Sverige och utomlands till långsiktiga forskningssamarbeten med samarbetspartners både i och utanför Sverige.

– KK-miljön ger oss förutsättningar att ytterligare stärka samverkansklimatet, bland annat genom att arbeta ännu närmare och mer långsiktigt med företagen i våra forsknings- och utbildningsaktiviteter. Ett flertal forskningsområden inom Jönköping University kommer att ingå och på det sättet blir det en tvärvetenskaplig forskningsmiljö som bidrar till att utveckla regionens och Sveriges näringsliv, säger Magnus Granström, programchef för KK-miljön på Jönköping University.

Husqvarna Group är ett av de företag som samverkar med Jönköping University.

– Den nya KK-miljön kan utöka internationella och akademiska nätverk av samarbetspartners, vilket vi också kan dra nytta av i vårt FoU-arbete. Satsningen kan också göra det lättare att attrahera internationell spetskompetens till regionen, säger Andreas Rangert, produktutvecklingsansvarig på Husqvarna Group.

Jönköping University blir nu en av fyra KK-miljöer i Sverige. Övriga är Mittuniversitetet och högskolorna i Halmstad och Skövde.

Foto: iStockphoto

SOCIALT HÅLLBAR JOURNALISTIK

– en del av något större

Finns det journalistik som kan kallas socialt hållbar? Vad innebär det i så fall? När vi ställde de här frågorna till två forskare på Högskolan för lärande och kommunikation som har lång erfarenhet av journalistikforskning handlade svaren om att integrera perspektiv.

TEXT: HANNA SJÖSTRÖM

FRÅN ETT PERSPEKTIV TILL FLERA

En socialt hållbar journalistik – det låter bra, men vad är det? Om man frågar Peter Berglez och Ulrika Olausson, professorer i medie- och kommunikationsvetenskap, som länge arbetat med journalistikforskning ur olika hållbarhetsaspekter blir svaret större än frågan:

– En socialt hållbar journalistik är en journalistik som integrerar det sociala perspektivet med de två andra hållbarhetsperspektiven – miljö och ekonomi. Ett problem med dagens journalistik är att den ofta begränsar sig till att granska och informera om olika skeenden ur enbart ett perspektiv, menar Ulrika Olausson.

Social hållbarhet handlar till exempel om att människor ska kunna tillgodose sina behov och behandlas jämlikt. Det kan verka självklart att den sociala hållbarheten påverkas av den ekonomiska utvecklingen och av miljöproblem som klimatförändringar och luftföroreningar. Ändå väljer många journalister alltså ett förhållandevis snävt perspektiv i sin rapportering.

– Samma sak gäller forskningen. De som forskar ur ett ekonomiskt perspektiv tenderar att fastna i olika affärsmodeller och finansieringsformer. På samma sätt glöms ofta den ekonomiska aspekten bort i den forskning som fokuserar på de sociala aspekterna av journalistiken, säger Peter Berglez.

VÄRLDEN HÄNGER IHOP

Hållbarhet sätts ofta i relation till de stora samhällsutmaningar som Sverige och världen står inför. Många av utmaningarna är lokala, nationella och globala på samma gång, och ur ett hållbarhetsperspektiv är det viktigt att förstå hur dessa aspekter hänger ihop. Här menar de båda forskarna att journalistiken släpar efter.

– Av tradition har nyhetsrapporteringen ett starkt fokus på det lokala och nationella

Det är naturligt att journalisterna utgår från det nära perspektivet för att människor ska känna igen sig, men det är också viktigt att de lyckas koppla ihop det med det globala. Annars blir deras arbete inte det bidrag till en hållbar utveckling som det behöver vara, menar Peter Berglez.

Det gäller att skapa en inramning som gör nyhetsrapporteringen intressant för mottagaren, men som samtidigt gör den relevant ur ett hållbarhetsperspektiv.

– Ett sätt kan vara att rapportera om något som sker lokalt och sedan väva in detta i ett globalt sammanhang, säger Ulrika Olausson. Det handlar också om att skapa en vi-känsla istället för ett vi-och-dom i det man förmedlar. Forskning visar att man kan uppnå detta genom att väcka medlidande med människor. Men tyvärr brukar det känslomässiga engagemanget bli kortvarigt, fortsätter hon.

HÅLLBAR JOURNALISTIK

Övertygelsen om att journalistiken behöver utvecklas och gå mot att integrera de tre hållbarhetsaspekterna har resulterat i ett forskningsprogram med namnet *Hållbar journalistik* på Högskolan för lärande och kommunikation. Programmet drivs i samarbete med forskningscentret MMTC (Media Management and Transformation Centre) vid Jönköping International Business School, som sysslar med medieekonomisk forskning.

– Inom journalistikforskningen är det inte så vanligt att prata i termer av hållbarhet över huvud taget. Istället talar man till exempel om journalistik och demokrati eller om journalistik och miljö. Vi tycker att hållbarhetsbegreppet på ett bra sätt täcker in den typen av forskning, förklarar Peter Berglez.

Förhoppningen är att forskningen inom programmet ska bidra till att utveckla såväl journalistikforskningen som journalistiken

i sig. Och ribban har lagts högt redan från början:

– Vi vill verka för att sudda ut gränserna mellan olika hållbarhetsperspektiv och få både forskare och journalister att jobba mer integrerat med social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, säger Ulrika Olausson.

Som ett steg i detta arbetar de just nu med en antologi, i vilken flera internationellt kända journalistikforskare medverkar. Med antologin, som fått namnet *Sustainable journalism*, vill de sammanföra de olika perspektiven på hållbarhet och rama in forskningsområdet hållbar journalistik.

” Inom journalistikforskningen är det inte så vanligt att prata i termer av hållbarhet över huvud taget.

Ulrika Olausson och Peter Berglez är professorer i medie- och kommunikationsvetenskap.

Foto: Dennis Permerud

MÖRKER SOM PLANERINGSVERKTYG – FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID

Ljusföroreningar är konsekvensen av missriktat ljus där stor energitillgång går ut i tomma intet. Att ta mörker i beaktning vid ljusplanering skulle kunna motverka ljusföroreningar. Därför har studenterna Sara Altelind och Cleo Hallén Trifu tagit fram i en planeringsmetod för detta.

TEXT: EMINA SERBIC | FOTO: DENISE PERMERUD

Ljusdesigners lär sig från starten i sin utbildning att följa rekommendationer och krav om bland annat lägsta belysningsstyrka när de planerar sin ljussättning. Därför hamnar fokus för en ljusdesigner oftare på hur ljuset det måste vara på platser, än på vilken effekt det har för energiförbrukningen och miljön.

Ljusdesignstudenterna vid Tekniska Högskolan, Sara Altelind och Cleo Hallén Trifu, blev inspirerade av tidigare forskning som visat att det behövs mer information kring hur mörker kan användas, och idén om att försöka skapa en planeringsmetod där just mörkret ligger i fokus växte fram.

– Vi hade kurser som innefattade en del planerings- och analysmetoder som enbart fokuserade på ljuset. Det fanns inte en enda planeringsmetod som tog mörker i beaktning trots att det är jätteviktigt, säger de.

ÖVERDIMENSIONERING ORSAKAR LJUSFÖRORENINGAR

Ungefär en femtedel av jordens energiförbrukning går till artificiellt ljus, vilket innebär att yrkesverksamma i området får stort ansvar för hur de planerar ljussättningar. Inom fältet ljusdesign är ljusföroreningar något som ofta diskuteras och ses som ett stort problem, delvis på grund av den stora energiförbrukningen. Mörkret associeras ofta med rädsla, då det okända är skrämmande. Detta får som följd att många överdimensionerar ljus i utomhusmiljöer för att skapa trygghet. Paradoxalt nog leder överdimensionering till att säkerhetskänslan dras ned, då ett för ljuset område i mörker gör att många känner sig för exponerade.

– Natten är inte dagen, och det är inte meningen att vi ska försöka återskapa dagsljus när det ska vara mörkt. Ljuset påverkar ekosystemet och vår anatomi. Människor och andra djur är i grunden vana vid mörkt på natten och ljus på dagen. När vi rubbar den balansen påverkas vi dels psykiskt men även rent kroppsligt.

SAMSPelet MELLAN LJUS OCH MÖRKER

Det finns flera studier kring samspelet mellan ljus och mörker som pekar på att när ljusdesigners arbetar med samspelet mer, framhävs kontraster. Kontrasterna bidrar i sin tur till att vi ser vår miljö tydligare och vi känner oss tryggare. Därmed råder en ironi i att ljusföroreningar och säkerhetskänslan utomhus ses som stora problem och att kunskapen om vikten av samspelet mellan ljus och mörker finns, men att det ändå inte finns någon planeringsmetod som tar mörker i beaktning.

Studenterna har genom sitt examensarbete besvarat frågeställningen: Hur kan vi som ljusdesigners använda mörker som arbetsverktyg vid ljusplanering i parkmiljö? Med en planeringsmetod som testats av yrkesverksamma ljusdesigners, har Sara Altelind och Cleo Hallén Trifu kommit fram till att metoden är färdig att användas både bland ljusdesigners och i utbildningssyfte.

Planeringsmetoden innebär att ljusdesignern skissar olika gradienter av mörkret på en planvy av en park, för att kartlägga hur det kommer att se ut. Metoden är på så vis visuell och enkel, och kan användas utan svårigheter inför kunder eller i möte med andra aktörer. Studiens testdeltagare menar också att en sådan metod får in mörkret på ett nytt sätt i det vardagliga arbetet, genom den visuella kartläggningen öppnas en dimension för nytänkande.

STUDIEN TAS VIDARE YTTERLIGARE EN NIVÅ

Även om planeringsmetoden går att ta i bruk så som den är redan nu vill Sara Altelind och Cleo Hallén Trifu ta vidare studien i sitt kommande examensarbete. I nästkommande studie kommer studenterna att se på vilket sett arbetet med mörkret ska utvecklas för att inte äventyra säkerhetskänslan.

– Det är ingen tvekan om att mörker bör tas med i planeringen för oss ljusdesigners, så det känns spännande att ta vidare studien ytterligare en nivå, avslutar de.

IDÉERNA SOM BYGGDE VÄRLDEN

Varför har vi det så mycket bättre nu än för tvåhundra år sedan? Ekonomer har framfört många olika teorier, men för professor Deirdre McCloskey är svaret glasklart: Det var när människor fick frihet att förverkliga sina idéer och drömmar som vårt välstånd tog fart.

TEXT: MARIA NORDSTRÖM | FOTO: PATRIK SVEDBERG

Deirdre McCloskey är en världsberömd ekonom, historiker och retoriker. År 2012 utsågs hon till hedersdoktor på Jönköping University, och hon har fått samma utmärkelse vid Göteborgs Universitet. Därför har hon besökt och undervisat i Sverige många gånger. I början av september höll hon en veckolång doktorandkurs och en offentlig föreläsning på Jönköping International Business School.

I maj 2016 kom hennes sista bok i en trilogi som kallas *Bourgeois Era*. Trilogin är ett försvar för borgerligheten och kapitalismen, men med etiska argument vid sidan av de ekonomiska.

– Alla gör affärer men alla föraktar affärsvärlden. Det är därför jag har skrivit de här böckerna. Jag försöker få människor att förstå att man inte blir ondskefull av att vara en del av näringslivet, och att samhällets intellektuella, som älskar att tala illa om näringslivet, inte automatiskt är oskyldiga.

HUMANOMICS

I del tre av bokserien, *Bourgeois Equality: How Ideas, Not Capital or Institutions, Enriched the World*, beskriver hon hur idéer, inte kapital eller institutioner, gjorde världen rikare. Bland annat förklarar hon att

tillväxt skapades ”inte genom att stapla tegel eller banker ovanpå varandra, utan genom att stapla idéer.”

– Det är ”humanomics” inte ”economics” som förklarar vårt välstånd, säger hon.

Nationalekonomin är för snäv, menar hon, medan ”humanomics” kan definieras som en ekonomisk teori som tar in även sociologi och historia, och som ser människor som motiverade av mer än bara ekonomisk stimulans.

EN NY FRIHET

Enligt McCloskey var det varken kolet eller imperialismen som skapade det samhällsklimat och de innovationer som ledde fram till dagens samhälle. Det var när borgarklassen, först i Holland och sedan i Storbritannien, fick en ny frihet och en ny ställning som saker tog fart.

– Det coola med min forskning är att jag hittar bevis i litteraturen. Om man vill förstå människors tankar behöver man inte öppna deras hjärnor, för de berättar om dem för oss i pjäser och böcker. Och som tur är, har jag inte bara historiska exempel utan även nutida, som till exempel Kina och Indien.

Många moderna ekonomiutbildningar fokuserar för mycket på egenintresse och på att maximera vinst, anser McCloskey, som ändå menar att samhället är fullt av etiska affärsidkare.

– Vad jag skulle önska att mina böcker ledde till, fast jag tror inte att det kommer att hända, är mer liberalism. Mindre regeringar, färre regler. Det är min uppfattning att ju mer liberalt ett samhälle är, desto mer framgångsrikt är det, men det måste fortfarande finnas ett socialt skyddsnät; fler vågar testa sina idéer om de har något att falla tillbaka på.

EKONOMISKA PREDIKNINGAR

Så vad blir nästa projekt?

– Förr eller senare vill jag skriva en bok som ska heta *God and Mammon – Economic Sermons* (Gud och mammon – ekonomiska predikningar). Den ska innehålla texter som kan användas i den anglikanska kyrkan, som jag tillhör, för att visa att det går att vara entreprenör och en god kristen samtidigt. Jag skulle också vilja skriva en ny självbiografi, berättelsen om mitt liv sammanflätat med ekonomiska teorier.

Deirdre McCloskey är professor i nationalekonomi, historia, engelska och kommunikation vid University of Illinois i Chicago. Sedan oktober 2007 har hon fått sex hedersdoktorat för sina stora insatser inom flera forskningsområden. Hon är populär som gästföreläsare och talare vid konferenser över hela världen. McCloskey har också skrivit 17 böcker och ca 400 akademiska artiklar inom så skilda områden som statistik, teknisk ekonomi och transfrågor.

SEXUELL HÄLSA

– en förutsättning för social hållbarhet

Det sägs ofta att vi lever i ett sexualiserat samhälle. Men samtalet rör sig på ytan, och det är sällan vi berör det som verkligen är viktigt. När det gäller sexuell hälsa och sexuella rättigheter finns det fortfarande tabun som behöver brytas.

TEXT: MARIA NORDSTRÖM | FOTO: DANIEL EKMAN

Sexuell hälsa beskrivs av Världshälsoorganisationen som ett tillstånd av fysiskt, emotionellt, mentalt och socialt välbefinnande i förhållande till sexualitet; det är inte enbart frånvaro av sjukdom, funktionsnedsättning eller lidande. Folkhälsomyndigheten har slagit fast att en förutsättning för social hållbarhet är att samhället bidrar till att alla människor är inkluderade, oavsett kön,

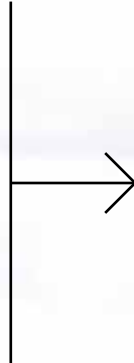
sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck.

Malin Lindroth är sjuksköterska och filosofie doktor i ämnet Hälsa och samhälle. Hennes nyfikenhet och vilja att forska väcktes när hon arbetade på ett boende för tvångsomhändertagna ungdomar, och målet för hennes doktorsavhandling var att ta fram ett undervisningsmaterial inom sex

och samlevnad som anpassats för just den målgruppens behov.

UTSATTA GRUPPER

Numera forskar hon på uppdrag av Folkhälsomyndigheten, inom det så kallade åttonde folkhälsomålet: Sexualitet och reproduktiv hälsa. Forskningen ska ge bättre kunskap om hur man kan rikta hälsofrämjande insatser mot särskilt utsatta grupper. Tvångsomhändertagna unga är en sådan grupp, och transpersoner är en annan. Malin Lindroth har studerat båda grupperna. Just nu pågår en enkätstudie som bygger vidare på hennes doktorsavhandling, för att ta reda på mer om kunskap, attityder och beteende relaterat till sexuell hälsa hos tvångsomhändertagna unga. Hon har också nyss avslutat en intervjustudie med

MALIN LINDROTH*Sjuksköterska och fil.dr i hälsa och samhälle***Forskar om:** Det åttonde folkhälsomålet: Sexualitet och reproduktiv hälsa.**Aktuellt projekt:** En enkätstudie om kunskap, attityder och beteende relaterat till sexuell hälsa hos tvångsomhändertagna unga.

transpersoner, och kom bland annat fram till att omgivningens kunskap och respekt är central för deras sexuella hälsa.

Ett tredje projekt är att, tillsammans med kollegan Kristina Areskoug Josefsson, granska kursplanerna på landets samtliga yrkesutbildningar för arbetsterapeuter, barnmorskor, fysioterapeuter, jurister, läkare, poliser, psykologer, sjuksköterskor och socionomer, för att se om undervisning inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter erbjuds.

– Utan kunskap är det mycket svårt att arbeta med frågor om sexuell hälsa, säger Malin Lindroth.

BEHOV AV KUNSKAP

Tillsammans med Kristina Areskoug Josefsson, Bengt Fridlund och Jan Mårtensson har Malin Lindroth startat ett

forskarnätverk, JUsec (Jönköping University sexuality education and counselling) som bland annat ska erbjuda uppdragsutbildning och kompetensutveckling för yrkesgrupper som i sitt arbete kan behöva kunskaper och färdigheter för att lyfta frågor om sexuell hälsa, till exempel arbetsterapeuter, sjuksköterskor, socionomer, läkare, präster och poliser.

– Det finns ett stort behov av kunskap hos de här yrkesgrupperna. Forskningen visar att det finns ett motstånd bland till exempel sjuksköterskor att ta upp frågor om sexuell hälsa. Vanliga skäl är att det känns för privat, eller att kunskap saknas. Och den som saknar kunskap utgår ofta från sig själv eller, i värsta fall, från fördomar, och det är inte professionellt, säger Malin Lindroth.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Rätten att bestämma över sin egen sexualitet och reproduktion är grundläggande för alla människor och för arbete för mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter omfattar varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp och ha ett säkert och tillfredställande sexualliv.

› manskligarattigheter.se

KULTURELLA VÄRDERINGAR OCH INTER- KULTURELLA MÖTEN

Susanna Anderstaf har de senaste åren arbetat som universitetsadjunkt på Högskolan för lärande och kommunikation, där hon nu är doktorand i pedagogik. Hon började sin karriär som barnskötare, och sedan förskollärare, i ett mångkulturellt område. Möten hon hade då återspeglas idag i hennes forskning.

TEXT: JULIA RANDAU | FOTO: DANIEL EKMAN

– För mig är min forskning en del av de erfarenheter livet har gett mig, Jag tror det är viktigt att forskning ska grunda sig i något som berör en, att man har en relation till sin forskning eller hjärtefråga. Alla vill väl göra skillnad och göra världen till en hållbar plats?

INTRESSET VÄXER I MÖTENA

Utöver att forska undervisar Susanna Anderstaf blivande lärare kring interkulturella frågor och normmedveten pedagogik samt om ansvaret att vara en del av någon annans liv och framtid. Hon föreläser även för pedagoger runt om i landet om demokrati, människorätt, och värdegrundsfrågor.

Som en del i sitt yrke deltog Susanna Anderstaf 2013 i ett utbyte med lärare från University of San Carlos i Filippinerna, där lärare från Filippinerna kom hit och Susanna och hennes kollegor åkte dit för att undervisa lärarstudenter. Utbytet var en ögonöppnare på flera sätt, och Susannas intresse för vad kultur är och hur vi tänker kring det växte.

– Jag tror kultur är något vi odlar i mötet med andra människor, och därför måste vi våga möta människor med ett öppet sinne. Men också våga stå fast vid något.

KULTUR I FRAMTIDENS UTBILDNING

”Förskolan ska lägga grunden till att barnen på sikt kan tillägna sig de kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver”. Så står det i läroplanen för förskolan, och det är där Susanna Anderstafs nuvarande forskning tar avstamp. Hon intervjuar förskollärare kring vad som ingår i den gemensamma referensramen, och pratar om kulturella värderingar och normer som en del av det. Syftet med studien är att titta på vad som kulturellt överförs i förskolans praktik och vad ett kulturarv innebär.

– Det är fortfarande tidigt i studien, men jag har märkt att det finns ett stort intresse för ämnet. Alla som blivit tillfrågade vill gärna vara med. Det är komplexa frågor och jag har fått många olika svar.

Intervjudelen av studien är bara början. Som en fortsättning kommer Susanna Anderstaf att träffa familjer som varit i Sverige ungefär ett år. Hon vill ta reda på hur de mottagits när de kommit hit och vad de fått för information gällande utbildningssystemet och hur det fungerar i Sverige, med koppling till just överföring av ett kulturarv och vad det kan innebära. Tidigare studier visar att informationen kring hur utbildningssystemet i Sverige fungerar är bristfällig, bland annat gällande vilka förväntningar som finns på vårdnadshavare, elever och barn.

Susanna Anderstaf hoppas att studien ska bidra till att det pratas mer om värderingar och kulturarv i det svenska utbildningssystemet, och att vi blir mindre rädda för olikheter.

– Min forskning ska förhoppningsvis bidra med att vi vågar prata med varandra om värderingar och normer. Normer finns jämt och de måste finnas. Vi måste därför bli mer medvetna om hur normer verkar och förstå vad som händer om de bryts.

EN LJUS FRAMTID

Att utbildningssystemet fungerar är en viktig del för ett samhälles sociala hållbarhet. Susanna Anderstaf förklarar att social hållbarhet är att få känna tillhörighet i ett samhälle. Först då kan vi också ta ansvar för det gemensamma samhället. Utbildning och information är därför A och O, även jämställdhet och att vi vågar prata om svenska värderingar, utan att det ska uppfattas som ett nationalistiskt konserverande.

– Jag tror på idén om att vi kan leva tillsammans, och att vi kan få hela jordklotet att må lite bättre om vi slutar vara rädda för olikheter och sånt vi inte känner till.

Susanna Anderstaf ser ljus på framtiden, både för sin forskning och på världen i stort.

– Hoppet om en ljus framtid måste finnas, annars kan jag lika gärna lägga mig under en sten. Jag måste tro på att framtiden är ljus och hoppfull, och det gör jag verkligen.

Susanna Anderstaf forskar kring vad ett kulturarv innebär och vad som kulturellt överförs i förskolans praktik. Hon undervisar också blivande lärare kring interkulturella frågor och normmedveten pedagogik.

FORSKARFREDAG

Ibland är det svårt att förstå vad en forskare sysslar med egentligen. Då är det bra att det finns mötesplatser där de kan berätta om sin forskning på ett enkelt och begripligt sätt.

TEXT: MARIA NORDSTRÖM | FOTO: DANIEL EKMAN

Forskarfredag är en del av European Researchers' Night som arrangeras i hela Europa den sista fredagen i september varje år. Tanken bakom Forskarfredag är att visa hur kul och spännande det är med forskning, och att alla forskare inte är likadana eller arbetar på samma sätt. I Sverige medverkar ett 20-tal lärosäten, science centers, museer och regioner på 31 orter, med Vetenskap & Allmänhet som nationell samordnare.

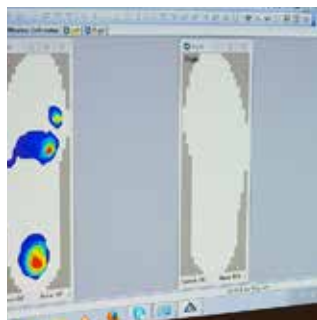
I Jönköping arrangeras Forskarfredag som ett samarbete mellan Jönköping University, Region Jönköpings län, Upptech, Jönköpings läns museum och Science Park. I år kunde man träffa forskare i Campus Arena, besöka Science Café på Länsmuséet eller gå på Science After Work på Kulturhuset Spira. En nyhet var After School på science centret Upptech.

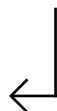
Hur ska framtidens äldreboende se ut? Det fick gymnasieeleverna fundera på, men de fick också tävla om att bygga på höjden.

På Jönköping University hölls en forskarmässa, där gymnasieelever bland annat fick testa att utvinna dna ur en jordgubbe med hjälp av vatten, diskmedel, salt, etanol och en pincett.

Skoinlägg som mäter trycket under fotsulorna kan användas för att skapa framtidens skor.

Jönköpings läns museum bjöd på kaffe med vetenskap. Universitetslektor Duncan Levinsohn jämförde samarbetet mellan företagare och forskare som två trampor på en cykel, som tillsammans driver utvecklingen framåt.

Ambulanspersonal visade hjärt-lungräddning i Campus Arena och berättade om när man ska, och inte ska, ringa efter ambulans.

Docent Cecilia Bjursell berättade på Jönköpings läns museum om hur högskolor och universitet kan samverka med samhället på olika sätt.

Foto: Sofie Saaf

Foto: Sofie Saaf

← **På science centret Upptech** var det fritt fram för barn och vuxna att testa olika experiment.

Dagen avslutades med Science After Work på Kulturhuset Spira. Alexander Lowejko var kvällens siste talare och berättade både om sitt arbete som integrationsstrateg i Nässjö och sin forskning för att förbättra det kommunala flyktingmottagandet.

NÄTVERK FÖR HÅLLBARHET

JU sustainable är ett nätverk som förenar personal och studenter från alla delar av Jönköping University, för att aktivt arbeta för att högskolan ska utveckla sitt hållbarhetsarbete.

TEXT: MARIA NORDSTRÖM | FOTO: DANIEL EKMAN

Det började med att sex stycken forskare från JU:s fyra fackhögskolor fick i uppdrag av utbildningscheferna att kartlägga den undervisning om hållbar utveckling som sker vid JU. De ville också hitta goda exempel, ta fram verktyg för undervisning om hållbar utveckling och visa hur dessa verktyg kan inkluderas i den befintliga undervisningen.

GEMENSAM PLATTFORM

Forskarna kom bland annat fram till att det fanns ett behov av en högskolegemensam plattform där lärare och personal kan träffas och utbyta idéer om hur man kan arbeta med hållbarhet och få studenterna engagerade i de här frågorna. När gruppen redovisade sin rapport för ledningen i februari 2015 meddelade de att de ville skapa ett JU-nätverk för hållbar utveckling.

– För att lära oss av varandra och andra lärosäten, ville vi ta in lä-

De första studenterna på den **nya utbildningen Sustainable Enterprise Development** som startade på Jönköping International Business School hösten 2016.

rare och gäster som kunde utveckla vår kunskap om specifika ramar och verktyg, säger Marcela Ramírez Pasillas, som är en av forskarna bakom nätverket.

ANSVARSFULL UTBILDNING

Att arbeta med hållbarhetsfrågor är inget nytt för Marcela Ramírez Pasillas. Hon är också ansvarig på Jönköping International Business School för initiativet PRME – The Principles of Responsible Management Education (ungefär ”Principer för ansvarsfull managementutbildning”).

PRME lanserades 2007 på FNs Global Compact Leaders’ Summit i Genève. Grundtanken är att världens handelshögskolor har ett viktigt ansvar i att utbilda ledare med kunskaper om hållbarhet och samhällsansvar. På det sättet kan de bidra till en värld där företagande och samhälle utvecklas tillsammans. Som utgångspunkt finns sex riktlinjer som ska hjälpa och inspirera handelshögskolorna att främja företags hållbarhet och sociala ansvar. Fler än 500 handelshögskolor i hela världen har skrivit under på principerna, varav sex i Sverige.

JIBS blev en del av initiativet i mars 2013, och har sedan dess bland annat lanserat en ”Responsible in Action Day” som ska inspirera studenterna att tänka på hållbarhet. Höstterminen 2016 startade kandidatprogrammet Sustainable Enterprise Development, som ger en bred bas inom företagsekonomi och har fokus på förändringsprocesser och hållbara verksamhetslösningar.

– Vi märker att alla lärare inom företagsekonomi inkluderar fler och fler aktiviteter i sina kurser som fokuserar på etik, ansvar och hållbarhet, säger Marcela Ramírez Pasillas.

ETIK I ALLA ÄMNEN

Nätverket JU sustainable ordnar nu regelbundet träffar och föreläsningar. Den 18 oktober kommer professor Mary Gentile att hålla en workshop med högskolans lärare om hur man kan bädda in frågor om etik i olika ämnen. Hon har utvecklat en metod som kallas ”Giving voice to values” och som hjälper lärare att hantera etiska dilemman på ett proaktivt sätt. Mary Gentile har arbetat på Harvard Business School och har utnämnts som en av ”100 Most Influential in Business Ethics” av organisationen Ethisphere Institute.

– Det här är en möjlighet att väva in hållbarhetstanken i kärnan av vår verksamhet; läroplan, aktiviteter, forskning och samverkan med samhället. Vi vill gärna att fler kommer med och hjälper oss att hitta sätt att fortsätta den här utvecklingen. Jag tycker det är en viktig del av visionen om ett internationellt universitet, säger Marcela Ramírez Pasillas.

JU sustainable har 3 mål:

› Att skapa aktiviteter och processer som stimulerar kunskapsdelning kring hållbarhet samt att integrera ämnet i högskolans läroplaner.

› Att knyta an verksamhet till det omgivande samhället för att ge utbildningarna en så nära anknytning till arbetslivet som möjligt.

› Att främja tvärvetenskaplig forskning om hållbarhet bland medlemmarna inom nätverket.

Nätverket startades av Marcela Ramírez Pasillas, Jönköping International Business School, Sofia Kjellström och Petra Wagman, Hälsohögskolan, Ellen Almers, Högskolan för lärande och kommunikation, Jonelija Zelic, Tekniska Högskolan och Marie-Louise Jarl, Högskoleservice.

Marcela Ramírez Pasillas, universitetslektor i företagsökonomi.

SOCIAL INNOVATION

– nya sätt att möta vår tids samhällsutmaningar

Social innovation tros av många bli en del av lösningen på våra stora samhällsproblem. En förstudie som utförts av organisationen Coompanion i samarbete med Jönköping University och Studieförbundet Vuxenskolan visar att kunskapen om social innovation är låg, men att intresset för att arbeta med det är stort.

TEXT: HANNA SJÖSTRÖM

» De samhällsutmaningar Sverige står inför idag är många och stora. En åldrande befolkning, utanförskap, klimatförändringar och kompetensbrist är bara några exempel. Det handlar om komplexa problem som inte enkelt låter sig lösas och som kommer att kräva nya arbetssätt och samarbetsstrukturer.

En del av lösningen på dessa problem kommer sannolikt att vara det som kallas social innovation – innovation som har som mål att lösa samhällsproblem på nya och innovativa sätt. Social innovation bygger i hög grad på människors drivkraft att skapa en positiv samhällsutveckling på lokal, regional, nationell eller global nivå.

LÅG KUNSKAP OCH BRIST PÅ MÖTESPLATSER I LÄNET

På utvecklingsorganisationen Coompanion har man länge arbetat med att skapa för-

ändring genom nya lösningar på samhällsutmaningar. Här föddes idén om att undersöka hur det stod till med kunskapen om och förutsättningarna för social innovation i Jönköpings län.

– Det här är ett eftersatt område i vår region och vi genomförde studien för att undersöka potentialen kring vad social innovation kan få för betydelse för den regionala utvecklingen, berättar Marie Brander, vd på Coompanion.

För att få in ett forskningsperspektiv bjöd man in Jönköping University att delta i arbetet med studien. Även Studieförbundet Vuxenskolan bjöds in som samarbetspartner för att bidra med kunskap kring social innovation och ett kontaktnät.

Förstudien, som genomfördes 2015–2016, byggde på intervjuer med personer från olika organisationer inom näringslivet, offentlig sektor och ideell verksamhet. Inter-

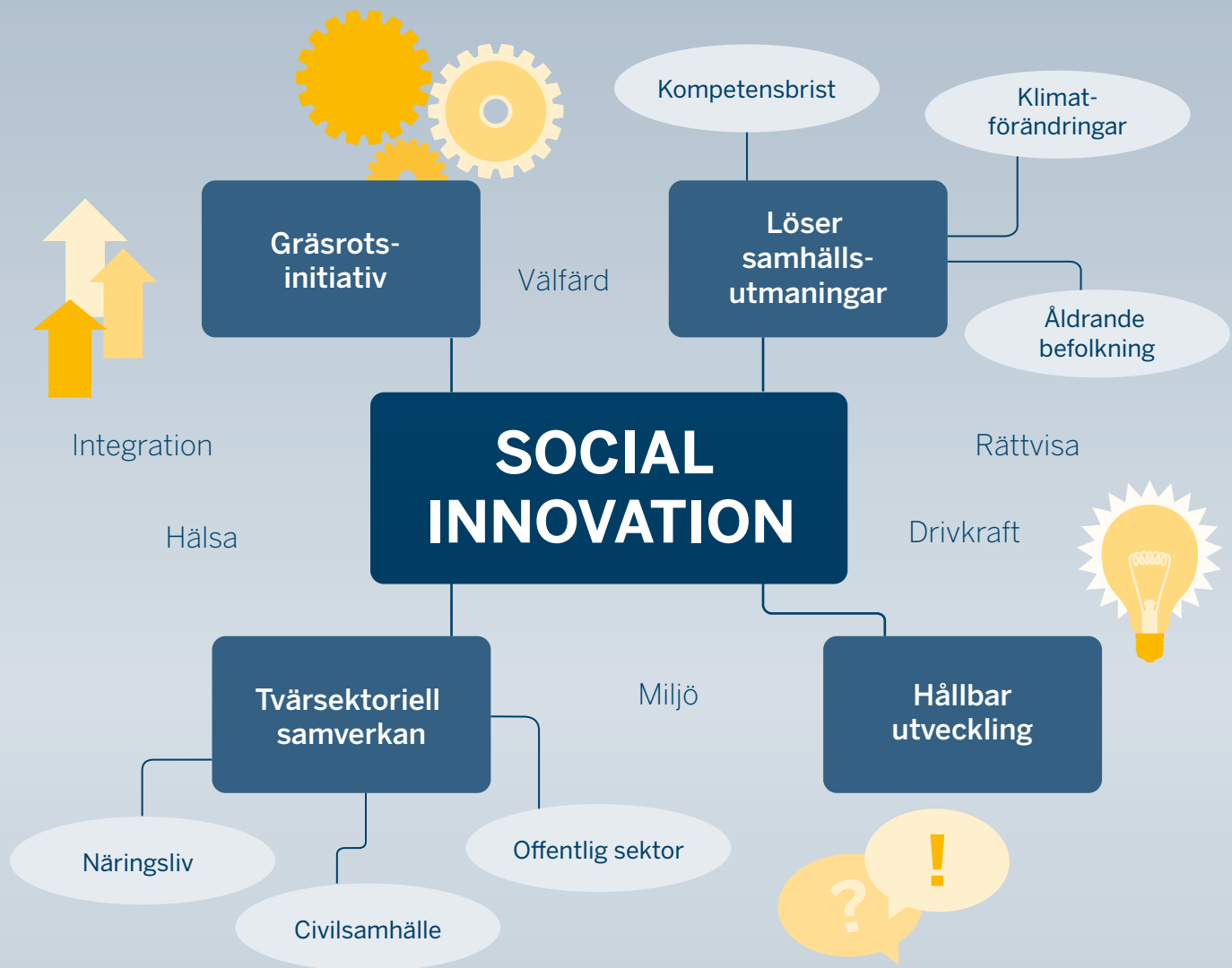
vjuerna visade att kunskapen kring social innovation är låg inom samtliga sektorer.

– De visade också att det kan vara svårt att starta upp samhällsnyttiga initiativ i länet och att det saknas fungerande stödstrukturer och mötesplatser för den som vill förverkliga en social innovation, säger Maria Lundh Björk på Coompanion, som var projektledare för studien.

NYTT PROJEKT SKA GE BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR

Trots den bristande kunskapen på området visade studien att intresset kring social innovation är stort och att det finns ett sug efter mer kunskap inom alla sektorer.

– Förstudien visar på en stor potential för social innovation i vårt län. Därför vill vi nu gå vidare med ett treårigt projekt kring social innovation och det som kallas samhällsentreprenörskap, berättar Maria

Lundh Björk, som kommer att vara projektledare även för det nya projektet.

Samhällsentreprenörskap hänger tätt samman med social innovation och handlar om att människor tar egna initiativ för att förbättra sådant som de tycker fungerar dåligt i samhället. Det kan handla om allt från företag med ett socialt syfte till ideella föreningar som driver samhällsnyttiga projekt.

Syftet med det nya projektet är att förbättra förutsättningarna för samhällsentreprenörer att utveckla sociala innovationer. Det ska ske bland annat genom att höja kunskapen kring social innovation och att skapa samverkan mellan olika sektorer.

– Många av de utmaningar vi behöver

hantera framöver kommer att kräva samarbete mellan olika delar av samhället. Att utveckla samverkan mellan näringsliv, akademi, offentlig sektor och ideella organisationer kommer därför vara en viktig framgångsfaktor för social innovation, menar Maria Lundh Björk.

ÖKAT ENGAGEMANG FRÅN HÖGSKOLAN

Från Jönköping University kommer Jönköping International Business School (JIBS) och forskningscentret Jönköping Academy att delta i projektet. Duncan Levinsohn arbetar som universitetslektor i företags ekonomi vid JIBS och har fungerat som bollplank och koordinator för högskolans

insatser i förstudien. Enligt honom kommer högskolan att gå in med större delaktighet och engagemang i det nya projektet än i förstudien.

– Från högskolans sida kommer vi att ha en viktig roll bland annat när det gäller omvärldsbevakning inom social innovation och utveckling av metoder för att mäta effekten av sociala innovationer. Vi vill också lyfta in företagets roll, eftersom vi ser att deras medverkan ofta saknas, säger Duncan Levinsohn.

Om allt går enligt plan kommer projektet dra igång under 2017 och utmynna i bättre förutsättningar för social innovation och samhällsentreprenörskap i Jönköpings län.

Sofia Mild och My Andersson

ALUMNER SOM BRINNER FÖR HÅLLBARHET

Sofia Mild och My Andersson tog båda examen från Internationellt arbete på Högskolan för lärande och kommunikation i juni 2016. Nu studerar de statsvetenskap och jobbar parallellt.

TEXT: JULIA RANDAU | FOTO: PRIVAT

Sista terminen på JU valde de att skriva sin uppsats om hur stora svenska företag verksamma på den globala marknaden arbetar med hållbarhet. I uppsatsen med namnet *Det ser väl på det hela taget ganska bra ut, eller?* granskar de sex olika företags hållbarhetsrapporter.

– Att skriva om just hållbarhet var egentligen självklart för oss, då det är något vi båda brinner för.

Att arbeta med hållbarhet flyttar fokus på att företag alltid ska gå med maximal ekonomisk vinst till att de istället kan skapa tillväxt på fler plan. Ett sätt för företag att redovisa sitt hållbarhetsarbete för allmänheten är att varje år publicera en frivillig hållbarhetsrapport.

För att undersöka hur företag arbetar med hållbarhet valde Sofia Mild och My Andersson att titta på hållbarhetsrapporter publicerade år 2015. Företagen de granskade var Axfood, ICA Gruppen, Scania, Volvo, KappAhl och H&M. De representerar tre olika branscher: dagligvaruhandel, kommersiell transport och mode.

– Vi valde dessa företag då de är bland de största inom sin bransch och därmed även har en stor roll att axla när det gäller att ta ett hållbarhetsansvar.

Företagen arbetade med hållbarhet ur olika perspektiv. Dagligvaruhandelsföretagen tänkte mycket på ursprung och miljömärkningar, transportföretagen lade fokus på miljövänligare drivmedel och effektivare transportmöjligheter och modeföretagen fokuserade på miljövänliga material och arbetsförhållanden i sina produktionsländer.

I studien framkommer det att företag idag har skiftat från att enbart fokusera på

den ekonomiska vinsten till att även inkludera sociala och miljömässiga aspekter. Det handlar om att se på företagsutveckling ur ett helhetsperspektiv där samtliga dimensioner ska tillgodoses. Det fastställs även att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet är grunden för ett framgångsrikt företag.

– Alla företagen ser på hållbar utveckling som ett viktigt ledord i sitt arbete, men det får inte stanna där.

Sofia Mild och My Andersson poängterar vikten av dig som konsument, och hur du kan påverka att företag arbetar med hållbarhet på olika sätt.

– Det är väldigt tydligt att vi som konsument har en otroligt viktig makt som vi måste ta tillvara på. Det är vårt ansvar att sätta press på företagen och uttrycka våra åsikter. Och företagen kommer lyssna om vi är tillräckligt många, för de har inget annat val.

Namn: My Andersson

Ålder: 22 år

Bor i: Jönköping

Kommer från: Tidaholm

Gör nu: Läser statsvetenskap på distans och ska resa jorden runt.

Namn: Sofia Mild

Ålder: 25 år

Bor i: Jönköping

Kommer från: Stockholm

Gör nu: Jobbar extra på IKEA och med Rädda barnens läxhjälp samt läser statsvetenskap.

NYTT FRÅN STUDENTKÅREN

Text och foto: Emma Björkdahl, Jönköpings Studentkår

Jönköpings Studentkår välkomnade tusentals nya studenter genom Insparken

» Insparken 2016 startade den 22 augusti och fortsatte i tio långa dagar. Evenemanget var fullt av festliga happenings och aktiviteter från tidig morgon till sen kväll. 4 000 nya studenter skulle välkomnas till JU av mer än 600 faddrar och arrangörer. Precis som förra året var en av höjdpunkterna Insparksfestivalen, som även i år var helt slutsåld och hade en line-up av artister som fick hela campus att vibrera.

Äntligen! Så kände nog alla faddrar, studenter och arrangörer inklusive Jönköpings Studentkår som står bakom evenemanget, när det var dags för Insparken att dra igång. De hundratals aktiviteter och evenemang som förgyller Insparken hade planerats sedan januari och nu var det äntligen dags att få välkomna alla nya studenter och fylla campus och Jönköpings gator och torg av glada studenter i färgglada overaller, musik, dans och sång. Ett av de större evenen-

ment som arrangerades var Insparksfestivalen (tillsammans med Jönköping University). I år gästades Insparksfestivalen av bland andra Silvana Imam och Hoffmaestro. Tillsammans med de andra artisterna och 4 000 studenterna skapade de en magisk festivalnatt.

– Att få vara med och skapa något så stort som Insparken har varit fantastiskt. Jag gick runt och njöt i tio dagar av att se det otroliga arbete som faddrarna och arrangörerna utför. De sätter sig själva åt sidan och prioriterar de nya studenterna och deras välmående främst. Den ödmjukheten tillsammans med festkänslan som uppstår under Insparken i Jönköping är något som bara går att uppleva här, säger Erik Wendel, projektledare på Studentkåren.

Avslutningsvis vill vi på Studentkåren passa på att tacka alla studenter, faddrar, utskott och övriga inblandade för enormt festliga och lyckade dagar!

Färgglatt lopp till förmån för Cancerfonden

Söndagen den 11 september fylldes Munksjöparken av färg, peppande musik och dansande studenter. Det hade äntligen blivit dags för JSU Color Run – succén som anordnades för tredje året i rad till förmån för Cancerfonden. Arrangörerna bakom loppet är Jönköpings Studentkår.

Under söndagseftermiddagen samlades hundratals laddade deltagare, studenter såväl som Jönköpingsbor, i Munksjöparken för att delta i det garanterat färgglada loppet JSU Color Run. Evenemanget kickades igång av en gemensam uppvärmning för de mer än 700 deltagarna. Därefter gick starten och i gemensam trupp tog sig alla deltagare runt Munksjön, en bana som mer liknade ett moln av färg.

– JSU Color Run har börjat växa till en riktig klassiker och för studenterna fyller den även rollen som en årlig Insparksreunion. Att vi sedan kan kombinera kul med nytta i form av att donera pengar till Cancerfonden är helt fantastiskt, ett grymt evenemang där studenterna tillsammans med färgen utgör hela festen! berättar Erik Wendel, projektledare på Jönköpings Studentkår.

Sammanlagt samlades över 11 000 kr in till Cancerfonden.

MYCKET GOD SAMVERKAN VID JÖNKÖPING UNIVERSITY

Jönköping University har mycket god samverkan med övriga samhället, både när det gäller aktiviteter och resultat. Det är omdömet från Vinnova efter att myndigheten nu har utvärderat samverkan vid svenska högskolor och universitet.

– Vi kan med glädje konstatera att vi har mycket goda samarbeten och samproduktion med privata och offentliga aktörer runt omkring oss för utveckling, innovation och tillväxt, säger Lars Niklasson, prorektor vid Jönköping University.

Miljoner till forskning om förskolors trädgårdar

» Växtlighet i stadsmiljö är viktigt av många skäl. Luften blir bättre och människor får bättre hälsa. Studier visar att barn som får vara i grönområden får bättre motorik och koncentrationsförmåga. Men att sköta skolträdgårdar och liknande är betungande för skolans personal.

Därför har Region Jönköpings Län inlett ett arbete för att utveckla förskolegårdar med förstärkta så kallade ekosystemtjänster (ett samlingsnamn för allt vi får från naturen, till exempel ätbara växter, syreproduktion eller rekreation). En form av utomhusmiljö som regionen kommer att introducera är skogsträdgårdar, som är lättare att sköta och underhålla än en vanlig trädgård.

Fem forskare från Jönköping University kommer att följa regionens arbete och bland annat undersöka hur barnen, personalen och de som bor i området utvecklar och använder ekosystemtjänsterna och hur miljöerna påverkar hälsa och välbefinnande på lång och kort sikt.

Forskargruppen vid Jönköping University består av Tobias Samuelsson, Ellen Almers, Per Askerlund och Robert Lecusay från Högskolan för lärande och kommunikation samt Sofia Kjellström från Hälsohögskolan.

Satsning för fler KVINNLIGA INGENJÖRER

Tekniska Högskolan har inlett ett samarbete med ett tiotal företag i regionen för att locka fler kvinnor till ingenjörsyrket.

Arbetsförmedlingen och Statistiska Centralbyrån förutspår en stor brist på ingenjörer i framtiden om inget görs. Andelen kvinnor som är ingenjörer ligger i landet i genomsnitt på cirka 20 procent, och många företag tycker det är svårt att rekrytera kvinnor.

Det här var startpunkten för en inspirationsdag om hur man kan väcka intresse för ingenjörsyrket bland unga tjejer. Studievägledare från gymnasiet och högstadiet fick lyssna på olika föreläsningar om yrket, och responsen var mycket positiv.

Kim Stendahl från Kongsberg berättade om hur det är att arbeta som teamledare inom mekanikområdet.

I samverkansprojektet som stod bakom dagen ingår Tekniska Högskolan tillsammans med Cybercom, Husqvarna Group, iStone, Jordbruksverket, Kapsch, Kitron, Knowit, Kongsberg Automotive, SAAB Avionics Systems, SAAB AB Training & Simulation, Science Park samt Telia Company.

TIDIGARE JU-STUDENT PRISAD

FÖR BÄSTA EXAMENSARBETE INOM LÄRARUTBILDNINGEN

Fredag 30 september tog Jenny Svedbro, tidigare student vid Högskolan för lärande och kommunikation, emot Göran Emanuelsson-stipendiet för bästa examensarbete inom lärarutbildningen.

Jenny Svedbro, som tog examen våren 2016 på grundlärarprogrammet med inriktning mot årskurs F-3, har skrivit ett av Sveriges bästa examensarbeten. I sitt arbete undersöker hon vilka möjligheter att lära sig multiplikation som erbjuds via appar i skolan. Hon har undersökt ett stort antal övningar i appar för datorer, läsplattor och mobiler och har sett att de allra flesta innehåller belöningar med endast ett korrekt svar eller med tidsmätning. Titeln på Jennys examensarbete är *Vad erbjuds i app-djungeln?*.

– Jag är jätteglad och tacksam, speciellt roligt är det att veta att arbetet kommer ut till andra intresserade, säger Jenny.

Juryns motivering lyder: "Examensarbetet berör ett aktuellt och praktiskt problem utifrån intressanta teoretiska utgångspunkter. Arbetet är välstrukturerat, med en tydlig avgränsning och fokuserade frågeställningar, samt väl beskrivet."

Jenny delar årets stipendium med Denice D'Arcy som skrivit arbetet *Hur feedback på uppgiftsnivå och processnivå kan skilja elevers resonemang åt i matematik* vid Högskolan Dalarna.

Pristagarna utses av Nationellt centrum för matematikutbildning vid Göteborgs Universitet. Priset delas ut i form av resestipendium.

Foto: Birgitta Lundberg

→ Ny guide för forskare inom miljökommunikation

Kunskap om hur man bäst bedriver forskning inom ett visst område stannar ofta hos forskarna själva. Peter Berglez på Högskolan för lärande och kommunikation och fem andra forskare bestämde sig för att göra sina erfarenheter tillgängliga för andra, och har nu publicerat en rapport om forskning kring mediernas bevakning av klimathotet.

Den nya rapporten heter "Investigating mediated climate change communication: A best-practice guide" och vänder sig i första hand till den som vill studera hur medierna arbetar med sin rapportering kring klimatförändringarna.

Författarna delar med sig av sina kunskaper om vilka metoder man kan tillämpa för att bedriva den här typen

av forskning. De lyfter även behovet av ny forskning inom området.

– Vi ger också läsarna tips om hur de kan undvika olika fallgropar, som till exempel att "uppfinna hjulet igen". Vi tror att den här rapporten är intressant framför allt för studenter och doktorander inom området miljökommunikation, säger Peter Berglez.

Rapporten har skrivits av Peter Berglez, professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Högskolan för lärande och kommunikation, och fem andra forskare som är verksamma i olika delar av Europa. Samtliga författare har stor erfarenhet av att studera hur klimatfrågorna bevakas av media ur olika perspektiv, till exempel ur ett vetenskaps-, demokrati- eller ideologiskt perspektiv.

FORSKNING SOM GÖR NY GJUTTEKNIK ANVÄNDBAR FÖR INDUSTRI

Forskare inom material och tillverkning har under senare år tagit fram flera nya och förbättrade processer för gjutning i metall. Men för att de ska bli användbara för industrin krävs mer kunskap. Mostafa Payandeh har med sin doktorsavhandling tagit en av de nya processerna ett steg närmare användbarhet.

TEXT: HANNA SJÖSTRÖM | FOTO: PATRIK SVEDBERG

Gjutning av metallkomponenter är en väl etablerad metod för att tillverka delar till olika typer av produkter. Sedan en tid tillbaka pågår en intensiv utveckling av gjutprocessen, och flera nya metoder har tagits fram. En sådan metod är den så kallade semisolida gjutningen.

Med semisolid gjutning är det möjligt att gjuta metallkomponenter med komplex form i ett enda steg. Det innebär besparingar i både tid och pengar jämfört med traditionella metoder. Trots det har den nya metoden inte implementerats i någon större skala i industrin.

– Den främsta anledningen till det är att det saknas gedigen kunskap om hur processen egentligen fungerar. För att industrin ska börja använda nya gjuttekniker behöver de veta hur olika processparametrar påverkar egenskaperna hos de slutliga produkterna, säger Mostafa Payandeh.

Han har fokuserat sitt arbete på en specifik metod för semisolid gjutning som kallas RheoMetal™-processen. Metoden utvecklades av en tidigare doktorand, Haiping Cao, och docent Magnus

Wessén vid Tekniska Högskolan, i början av 2000-talet.

– Jag har utvecklat riktlinjer som hjälper gjuterier, processingenjörer och utvecklare att välja vilka parametrar de ska jobba med för att få vissa materialegenskaper. Jag har till exempel visat hur vissa utvalda parametrar påverkar egenskaperna hos materialet och hos den slutliga produkten, förklarar han.

Forskningsprojektet har utförts i nära samarbete med industrin, och forskningens inriktning har därför styrts av företagets behov. Resultaten är särskilt användbara för telekomindustrin.

– Gjutprocessen innefattar ett stort antal parametrar som styr vilka egenskaper den slutliga produkten får. Jag har fokuserat på parametrar som lätt kan justeras, till exempel temperatur och fyllningshastighet. Om det är alltför komplicerat och dyrt att göra ändringar i tillverkningsprocessen, kommer industrin inte att vilja införa de nya metoderna, säger Mostafa Payandeh.

Resultaten av Mostafa Payandehs forskning kommer att vara utgångspunkt

för vidare forskning på det här området. Redan nu har Tekniska Högskolan två nya doktorander vars forskning bygger på hans forskningsresultat. En av dem kommer att studera korrosionsegenskaper och den andra kommer att undersöka utmattningsegenskaper – två områden som Mostafa Payandeh inte har tittat på i sin forskning.

– Mina resultat är ett viktigt första steg i att göra RheoMetal™-processen användbar för industrin, avslutar han.

Mostafa Payandeh disputerade med sin avhandling "Rheocasting of Aluminium Alloys: Process and Components Characteristics" vid Tekniska högskolan, Jönköping University, den 23 september 2016.

NAMN & NYTT

Vem på JU vill du veta mer om?
Tipsa press@ju.se

Ny vicerektor vid JU och ny vd för Tekniska Högskolan

Mats Jägstam slutar som vd för Tekniska Högskolan och börjar en ny tjänst som vicerektor vid Jönköping University. I samband med detta går Ingrid Wadskog från att vara avdelningschef på Industriell organisation och produktion, till vd för Tekniska högskolan.

– Jag ser fram emot att arbeta på en övergripande nivå med frågor jag brinner för; samverkan och innovation och den otroligt viktiga roll högskolan har för näringslivet och samhället i övrigt, säger Mats Jägstam.

Även Ingrid ser fram emot sitt kommande arbete.

– Tekniska Högskolan vid Jönköping University är mitt inne i en fantastisk utveckling och jag ser fram emot att gå in och fortsätta driva det pågående arbetet tillsammans med ledning och övriga medarbetare, säger Ingrid Wadskog.

Ingrid Wadskog blir ny vd vid Tekniska Högskolan och **Mats Jägstam** tillträder som vicerektor vid Jönköping University.

NYA DOKTORER

1) **Lena Olsson** disputerade den 1 april 2016 med avhandlingen Children with mild intellectual disability and their families – needs for support, service utilization and experiences of support.

2) **Björn Jonsson** disputerade den 15 april 2016 med avhandlingen Graffitiens spänningsfält. En studie av graffiti-kultur och interventioner på en lokal arena.

3) **Naveed Akhter** disputerade den 29 april 2016 med avhandlingen Family Business Portfolios: Enduring Entrepreneurship and Exit Strategies.

4) **Truls Neubeck** disputerade den 20 maj 2016 med avhandlingen Quality improvement within nonprofit social service providers.

5) **Vivien Xi Vu** disputerade den 9 juni 2016 med avhandlingen Holistic Clinical Assessment for Undergraduate Nursing Students.

6) **Jenny Hallgren** disputerade den 17 juni 2016 med avhandlingen Should I Stay or Should I Go – Factors Associated with Hospitalization among Older Persons in Sweden.

7) **Helen Avery** disputerade den 17 juni 2016 med avhandlingen Conditions for Intercultural Development at a Highly Diverse Swedish School.

8) **Diogenis Baboukardos** disputerade den 14 september 2016 med avhandlingen Essays on the market valuation implications of mandatory corporate reporting.

Se kommande disputationer på ju.se/forskning/disputationer

INTERNATIONALISERING I FLERA DIMENSIONER

STINT, Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning, lanserade nyligen ett index som verktyg för att mäta hur internationellt ett lärosäte är. Jönköping University får 4 av 5 stjärnor i STINT:s undersökning och innehar samma placering som bland annat universiteten i Lund och Uppsala, Karolinska Institutet och Chalmers.

INTERNATIONALISERING ÄR ETT viktigt redskap för utveckling av svenska lärosäten och STINT uppmanar samtliga aktörer i systemet för högre utbildning och forskning att intensifiera arbetet med internationalisering.

På Jönköping University har vi valt att satsa på vår internationella profil av flera anledningar.

Den ger en strategisk dimension för lärosätet bland annat genom att rekryteringsbasen breddas när det gäller både studenter och forskare och att intäkter från betalande studenter blir en del i att lärosätet kan växa av egen kraft.

Den ger en nyttodimension för våra studenter och lärare. Studenterna förbereds för internationell yrkesverksamhet och får professionsmotiverad interkulturell kompetens för ett arbetsliv både i Sverige och utomlands. Lärare och forskare ges tillgång till internationella nätverk och kan följa internationell forskning och utveckling.

Självfallet ger den internationella profilen även en nyttodimension för våra partners. Jönköping University har nära samarbete med företag och offentlig verksamhet i det omgivande samhället och vi måste kunna svara på omvärldens krav på internationell konkurrenskraft.

Det går bra för Jönköping University. Ekonomin är stark, lärosätet växer och den internationella satsningen ger frukt och bidrar till tillväxt i vår region.

Därutöver har internationalisering av högre utbildning en värdegrundsbaserad dimension för mänskligheten. Det kan låta något pretentiöst men i tiderna som råder nu ser vi mer än någonsin vikten av att bygga broar genom internationell utbildning som skapar nya kunskaper och insikter, skapar globala medborgare som löser utmaningar och problem över landsgränser.

Styrelsen vid Jönköping University beslutade i oktober att strategin ligger fast 2017–2020. Genom att öka studentattrakti-

Foto: Parrik Svedberg

vitet och studentnöjdhet, öka internationell utbildning på hela lärosätet, öka internationellt konkurrenskraftig forskning och stärka det externa engagemanget bygger vi ett internationellt universitet i Jönköping

Anita Hansbo | Rektor

GILLAR JUST NU

→ **Samverkan på riktigt.** I januari 2017 blir Jönköping University officiellt en KK-miljö. Vi ska bygga en stark och internationellt konkurrenskraftig forskningsprofil inom kunskapsintensiv produktframtagning. Det 10-åriga avtal som tecknas mellan Jönköping University och KK-stiftelsen ger möjlighet att än mer långsiktigt planera forskning tillsammans med våra samarbetspartners.

→ **JU bygger för framtiden.** Den nya mötesplatsen Service Center tar just nu form mitt på campus och byggnation förbereds för ett nytt hus intill Gjuterigatan. Samtidigt har vi en nära dialog med Jönköpings kommun för att säkra expansion för lokaler för undervisning, forskning och studentbostäder.

→ **Engagemang!** Stort tack till alla forskare och övrig personal som bjöd på sig själva och deltog och arrangerade Forskarfredag tillsammans med våra samarbetspartners Region Jönköpings län, Science Park, Upptech och Jönköpings läns museum. Det är oerhört positivt att kunna möta och prata intressant forskning med regioninvånare i alla åldrar.

Aktuellt

Mer på gång på
Jönköping University
ju.se/kalendarium

OFFENTLIGA FÖRELÄSNINGAR

Jönköping University och Folkuniversitetet samarrangerar varannan torsdagskväll en populärvetenskaplig föreläsning.

Förutom möjligheten att se föreläsningarna i högskolans lokaler, går de även att titta på online via livestreaming på ju.se/offentliga.

HÖSTENS PROGRAM:

> Torsdag 27 oktober, kl. 18.30

Kultur på recept – återgång i arbete genom kultur? / Inger Jansson, lektor i arbetsterapi

> Torsdag 10 november, kl. 18.30

Mediers känsla för kön – hur medier framställer män och kvinnor / Anja Hirdman, docent, fil.dr i journalistik, Stockholms universitet

> Torsdag 24 november, kl. 18.30

Människan och ljuset – ljusets inverkan på livskvalitet / Annika Kronqvist, universitetslektor i ljusdesign

> Torsdag 8 december, kl. 18.30

Graffitiens spänningsfält – att bekämpa, bejaka eller bemästra? / Björn Jonsson, fil.dr i socialt arbete

Foto: Daniel Ekman

Karriärum – HI WORK

Onsdag 16 november arrangerar Jönköping University, i samarbete med studerandeföreningen HI TECH, Karriärum – HI WORK, en mötesplats för studenter och näringsliv. Genom en mässa skapas möjligheten för näringslivet att få träffa studenter och initiera ett samarbete. Läs mer och anmäl er på ju.se/karriarum

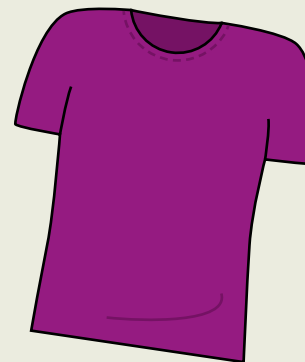

**Kultur på Campus för alla varje onsdag
kl. 12 i Högskolebiblioteket.**

Kemikaliekonferensen

Onsdag 19 oktober arrangeras Kemikaliekonferensen på Jönköping University. Med årets tema, textilier, blir det en fullspäckad dag med genomgång av hur kemikalier tillsätts i framställningen av textilier.

I samband med konferensen anordnar studenter en klädbyttardag. Hur ska vi göra för att minska riskerna för skadlig påverkan på människor och miljö? Välkommen till HJ-aulan för svaret på frågan och en uppdatering av din höstgarderob!

**17
oktober**

*är sista ansöknings-
dag till vårens kurser
och program*

Me & JU

Me & JU is a magazine from Jönköping University. It is distributed in Sweden, but of course we have international friends within the country as well. Here is a short news summary in English for our international staff and partners.

CULTURAL HERITAGE AND EDUCATION

Researcher Susanna Anderstaf is currently interviewing preschool teachers about cultural values and norms.

The purpose of the study is to investigate what is culturally transmitted in preschool practice and what cultural heritage actually means. As a continuation, Susanna Anderstaf will meet families who have been in Sweden for about a year. She wants to find out how they were received when they got here and what information they got about the Swedish education system, linked to transfer of cultural heritage. Susanna Anderstaf hopes that the study will bring up the topic of values and heritage in the Swedish education system, and that we will eventually become less afraid of that which is different.

A new journalism

Sustainable journalism is when you integrate the three sustainability perspectives; social, environment and economy.

Peter Berglez and Ulrika Olausson, professors of media

and communication studies, feel that a problem with today's journalism is that it often only examines events from only one perspective. They have started a new research programme called Sustainable Journalism at the School of Education and Communication. The programme is run in cooperation with the research centre MMTc (Media Management and Transformation Centre) at Jönköping International Business School.

Photo: Denise Permerud

The ideas that built the world

→ Why is the world so much richer now than it was two hundred years ago?

Economists have put forward many theories, but for **Professor Deirdre McCloskey**, world-renowned economist, historian and rhetorician, the answer is clear: It was when people were given the freedom to realize their ideas and dreams, that our prosperity began.

Photo: Patrik Svedberg

In May, she released her latest book *Bourgeois Equality: How Ideas, Not Capital or Institutions, Enriched the World*. Among other things she explains the driving forces behind growth. "Our riches," she argues, "were made not by piling brick on brick, bank balance on bank balance, but by piling idea on idea."

JU SUSTAINABLE

JU sustainable is a network that unites staff and students from all parts of Jönköping University, to work actively for the university to develop its sustainability work.

Six researchers, representing all four schools at JU, were given the task in 2013 to investigate what teaching was being conducted at JU on sustainable development. When presenting their report in February 2015, they announced that they wanted to create a JU network for sustainability.

"We want to learn from each other and other universities, and bring in guests who can develop our knowledge on specific frameworks and tools," says Marcela Ramírez Pa-sillas, who is one of the researchers behind the network.

THE IMPORTANCE OF DARKNESS

Light pollution is the consequence of misdirected light where major energy recourses vanish into thin air. Taking darkness into consideration in architectural lighting design could counter light pollution. Therefore, students **Sara Atekind** and **Cleo Hallén Trifu** have developed a planning method that does just that. In their upcoming thesis, the students will take the method further that the darkness does not compromise the feeling of safety.

HÖG TID ATT ÖKA KUNSKAPEN OM SKOLCHEFENS ARBETE

Under de senaste åren har riksdag och regering genomfört omfattande reformer för att förbättra resultatet i den svenska skolan. Insatserna har till stor del inriktats på lärare och rektorer medan det däremot inte gjorts några särskilda satsningar på skolans huvudman – kommunal politisk eller fristående skolas styrelse.

Istället har styrmodeller från det privata näringslivet fått stort inflytande över hur huvudmannens ledning av utbildning sker, vilket kan ge oväntade och snedvridna effekter.

Vi ser därför att det finns ett stort behov av stöd till skolchefer samt specifik kunskap kring skolchefernas arbete för att förbättra förutsättningarna för huvudmannens styrning av skolverksamhet.

De insatser som riksdag och regering har genomfört omfattar allt från policyändringar till kompetensutveckling av personal, kunskapsmätningar och insatser i lärarutbildningen. Statens arbete har till stor del haft en "centralistisk karaktär", men som Sveriges Kommuner och Landsting har påpekat i ett tidigare debattinlägg så finns det en risk att statlig styrning innebär byråkratisering och centralisering; "Men central styrning är ingen mirakelmedicin. Det som ger resultat är istället det envisa och kompetenta arbetet på lokal nivå." (Håkan Sörman, SvD Debatt, 2016-05-15).

Centralisering är inte lösningen. Vi menar istället att en ökad kunskap om ledarskap i utbildningsorganisationer kan bidra till ett kontinuerligt och kompetent arbete som är anpassat till lokala förhållanden. **I nuläget finns en oro**

kring den svenska skolan och det finns en fara i att en kritisk nivå i styrkedjan utelämnas och därmed riskerar att skapa ett gap i systemet. Skolchefer har här en nyckelfunktion samtidigt som det finns mycket sparsamt med vetenskap och beprövad erfarenhet kring skolcheferns arbete.

För att stödja skolchefer i deras dagliga arbete tar vi därför initiativet till ett skolchefsinstitut där forskning och utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet ska stärka skolchefer i sitt ledarskap.

Staten bör tydliggöra att huvudmannens mest centrala uppgift är elevernas kunskapsutveckling samt uttrycka vilka förväntningar som ligger på denna nivå i styrkedjan. Ett sådant tydliggörande med efterföljande förväntningar på huvudmannens högste tjänsteman – skolchefen – kommer att kräva externa stödinsatser. Då dessa ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet är det naturligt att stödinsatserna leds av ett eller flera lärosäten.

Mot den bakgrunden och efter dialog med bland annat föreningen för Sveriges skolchefer och FoU skola på Kommunförbundet i Skåne har Jönköping University, beslutat att inrätta

Institutet för Sveriges Skolchefer (Skolchefsinstitutet). Institutet, som tar sikte på skolchefens och huvudmannens arbete, startar i januari 2017 och kommer att samarbeta med flera parter varav två är undertecknare av denna artikel. **Det övergripande temat är ledarskap i utbildningsverksamhet och under detta ska institutet verka inom tre områden: utbildning, forskning och internationalisering.**

Institutets insatser kommer att stärka skolcheferna i arbetet att leda de lokala förskolornas och skolornas förbättringsarbete. Därmed tar vi ytterligare ett steg mot att uppfylla skolagens krav på att ge alla barn och eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Stephan Rapp, vd och akademisk ledare vid Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping University

Cecilia Bjursell, docent i företagsekonomi och föreståndare för ENCELL (Nationellt centrum för vuxnas lärande) och Skolchefs-institutet

Margareta Serder, vetenskaplig ledare FOU skola, Kommunförbundet Skåne

Göran Isberg, ordförande i Föreningen för Sveriges skolchefer samt utbildningsdirektör i Jönköpings kommun

3

skäl att köpa kompetensutveckling från Jönköping University

- 1 Kurser som skräddarsys för dina behov
- 2 De flesta av våra kurser ger högskolepoäng
- 3 Flexibilitet när det gäller tid, plats, innehåll och upplägg.

Se fler skäl och läs mer på ju.se/uppdrag

